

KING

LEAR

KONING LEAR

In KONING LEAR beschrijft William Shakespeare de teloorgang van een mythisch rijk. De oude Lear wil zich, na een lange periode waarin hij zijn land bestuurd heeft, ontdoen van zijn taak en hij verdeelt zijn rijk onder zijn dochters. Na deze verdeling slaat de verloedering snel en rigoureuus toe: opportunisme en egoïsme vieren hoogtij en het eens zo machtige rijk van Lear balanceert aan de rand van een burgeroorlog.

GESCHIEDENIS

Shakespeare schreef King Lear in 1604. Het stuk werd voor het eerst gespeeld in 1606 voor de Engelse Koning James I. In de eeuwen daarna is het regelmatig in aangepaste vorm op het toneel gezet: zo vond men aan het einde van de 17de eeuw de dood van Cordelia en de koning te pijnlijk en zo'n anderhalve eeuw lang kende het stuk een happy end. In dezelfde tijd werd de nar van het toneel afgevoerd en kregen Cordelia en Edgar een verhouding. Pas aan het begin van de 19de eeuw werd de originele versie weer in ere hersteld.

DE NATUURLIJKE ORDE

King Lear werd geschreven in het Elizabethaanse tijdperk. Een tijdperk dat geregeerd werd door het idee van de natuurlijke orde: the vast chain of being. Engelen, sterren, planeten, de maatschappij, het mensdom, dieren en planten vormden daarbinnen een onlosmakelijk geheel. Als één enkele mens iets deed waardoor de dagelijkse gang verstoord werd, dan kwam de hele maatschappij en de kosmische orde in gevaar. Tegennatuurlijke handelingen, zoals het opsplitsen van een koninkrijk of overspel, konden daarom enorme chaos teweeg brengen; kosmische anarchie die tot ontbinding van de natuurwetten en de volledige ondergang van de wereld zou kunnen leiden.

Het was de mens dus geraden zich aan de natuurlijke orde te houden. De Elizabethanen vonden dit geen gemakkelijke opgave: de mens werd dan ook vaak vergeleken met een arme reiziger op zoek naar zichzelf.

De sterren en de planeten waren verantwoordelijk voor het lot van de mens; het lot dat werd voorgesteld als een groot wiel waaraan de mensen hingen als aan een reuzenrad op de kermis. Doordat Vrouwe Fortuna aan het rad draaide was het onvermijdelijk dat voorspoed opgevolgd werd door tegenspoed en dat tegenspoed op zijn beurt weer onvermijdelijk in voorspoed zou veranderen. Zo waren degenen die op het toppunt van hun macht waren, zoals de koningen, degenen die je het meest moest betreuren, want zij werden onverbiddelijk met het rad de laagte ingesleurd. De astrologie bloeide en alleen een zeldzaam scepticus beweerde dat het de eigen daden waren die het noodlot teweeg brachten.

STRUKTUUR

King Lear is bijna filmisch geschreven: de scènes wisselen elkaar snel af, de plaatsen van handeling verschillen voortdurend. Bovendien zijn er steeds sprongen in de tijd. Het tempo is hoog. De personages zijn voortdurend in actie; ze bedenken plannen, zijn onderweg, proberen elkaar de loef af te steken, intrigeren en bedriegen. De thema's buitelen over elkaar heen: ouder en kind; orde en chaos; oprechtheid en bedrog; rede en waanzin; inzicht en blindheid; mens en natuur. De taal is beeldend, het gebruik van metaforen overvloedig, de associaties velerlei.

In onze voorstelling hebben we niet geprobeerd King Lear eenduidig te interpreteren. Wel hebben we een aantal accenten gelegd: het reizen en vluchten, de miskenning van de een door de ander, het bijna paranoïde wantrouwen ten opzichte van elkaar, en het allesvernietigende opportunisme in het streven naar macht.

We hebben de oorspronkelijke tekst uit tijdsoverwegingen tot ongeveer tweederde ingekort. Hierbij zijn een aantal onvermijdelijke keuzes gemaakt. Tekst, waarvan de betekenis ook door spel, licht of geluid kon worden overgebracht, hebben we geschrapt. Veel herhalingen zijn verdwenen, waarbij we de volgens ons meest beeldende en veelzeggende gedeelten hebben gehandhaafd. Ten slotte hebben we de Griekse goden gelaten waar ze thuis horen: op de Olympos.

Regie: Dave Schwab
Dramaturgie/tekstbewerking:
Marjan van Dijken
Huub 't Hoen
Lian Meyaard
Mieke de Wit

Kleding & Styling: Claartje Elders
Licht: Ruud van der Heijden
Decor: Ben Admiraal
Grime: Annette Bongers
Margreet 't Hart
Olga Kuypers
Remco Tijdgat

Ontwerp Programma-boekje:
Leo Oosterveer

Productie: Stichting KUUB3
Productie-assistentie: Margo Stobbelaar

Met dank aan: S.K.V.R.
Hal 4
R.K.S.
Recreatie Rotterdam
Teatro Fantastico
het Penta Theater
Ber Besemer
GAMMA Noordereiland
Commijs-Ruitersport

Lear: Henk Groeneveld
Narren: Daniëla Beijer
Marian Veldhuis
Lenie van Merkensteijn

Graaf van Gloucester: Sjaak van Schaijk
Graaf van Kent: Henry Scheer

Goneril: Astrid Knoop
Regan: Jacinta Mom
Cordelia: Marlies Dingenouts

Hertog van Cornwall: Rob van Haastrecht
Hertog van Albany: Gerrit Schuil

Edgar: Peter van Russen Groen
Edmund: Marcel Straver

Oswald: Wouter van Eldik
Koning van Frankrijk: Peter van Russen Groen
Hertog van Bourgondië: Wouter van Eldik

Bedienden/edellieden: Gerda Ton
Jannie Hoogerbrugge

Dokter: Marian Veldhuis
Oude vrouw: Daniëla Beijer
Curan: Gerrit Schuil

Stichting KUUB3 organiseert cursussen en workshops op het gebied van kunstzinnige vorming. Naast deze activiteit, wil KUUB3 middels incidentele projecten mensen in de gelegenheid stellen op een andere dan cursuswijze deel te nemen aan amateuristische kunstbeoefening. Het betreft hier vooral projecten op het gebied van theater, dans en video. King Lear is één van deze projecten. Voor meer informatie en een uitgebreid programma-overzicht kunt U terecht bij

West Kruiskade 28
3014 AS ROTTERDAM
Tel: 010 - 436 29 29